

národní
úložiště
šedé
literatury

Složitý osud letenské budovy a sbírek Národního zemědělského muzea – stavba slaví 80 let

Taussiková, Jitka
2019

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-537918>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 23.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Složitý osud letenské budovy a sbírek Národního zemědělského muzea – stavba slaví 80 let

Hlavní výstavní budova Národního zemědělského muzea v Praze na Letné byla postavena právě před 80 lety. Svému původnímu účelu však začala plnohodnotně sloužit až v posledních několika letech. Budovu záhy po stavbě obsadila německá armáda a po únorovém převratu zase z nařízení komunistické strany Stavební podniky, n. p. V roce 1994 byla celá stavba vrácena k užívání muzeu a v roce 2014 začala rozsáhlá rekonstrukce do původní podoby z roku 1939. Dnes již plnohodnotně slouží potřebám muzea.

Budova Národního zemědělského muzea patří mezi mimořádně kvalitní příklad české architektury sklonku 30. let 20. století a díky urbanistickému konceptu tvoří pozoruhodný celek se sousedním technickým muzeem. Založení Národního zemědělského muzea je úzce spjato s Jubilejní výstavou v roce 1891, po jejímž skončení zůstala spolku velká kolekce předmětů, která byla provizorně uložena zejména v pronajaté budově v bývalé konírně v zahradě Kinských. V těchto místech byla také v roce 1908 otevřena první zemědělská expozice. O novostavbě muzea začali členové spolku Československého zemědělského muzea, ústavu pro studium a povznesení venkova uvažovat už v roce 1920, kdy po usilovném hledání prostor konstatovali, že jediná možná alternativa je stavba nové muzejní budovy. Financování se vyřešilo díky příslibu peněz z Ministerstva zemědělství a Masarykova fondu, kterému věnovaly zemědělské korporace významné částky s podmínkou, aby je fond využil ve prospěch Československého zemědělského muzea. V podobné situaci jako zemědělské muzeum bylo v té době i technické muzeum a obě instituce se domluvily na úzké spolupráci při řešení stavby budov. Původní smělý plán provázání zemědělského a technického muzea se však postupně zredukoval pouze na koncepci budovy, ve které společnými prostory byla jen střední budova s vestibulem, kancelářským zázemím, zasedacím sálem a dílnami, výstavní prostory měly být oddělené. Kvůli nutnosti zachování silniční komunikace nakonec sešlo i z této varianty a budovy zůstaly odděleny příčnou ulicí. Snahou bylo tedy vyjádřit příbuznost obou ústavů alespoň jednotnou architekturou.

Už při zadávání architektonické soutěže bylo požadováno, aby budovy odpovídaly nejnovějším trendům a kromě velkého rozsahu výstavních prostor měly také dostatečné technické zázemí. Bylo pamatováno na dostatečnou izolaci proti horku v letních měsících a také na to, aby bylo zabráněno přílišnému ochlazování v zimě. Zázemí muzea tak mimo jiné tvořily fotoateliér a temné komory, archiv s přílehlou studovnou, velký dvojdílný sál pro krátkodobé výstavy a přednášky s obrazovou projekcí, truhlářská, knihařská a preparátorská dílna a chemické laboratoře v suterénním prostoru.

Vybrán byl projekt architekta Milana Babušky a v roce 1937 byla zahájena stavba. Rozpočet na stavbu byl 8 750 000 korun, s předpokládaným dokončením stavby na jaře roku 1939.

A v letních měsících roku 1939 byly skutečně do suterénu novostavby přestěhovány veškeré sbírky muzea a byly zakoupeny vitríny pro sály stálých expozic v prvním patře. Dne 5. září 1939 však zástupci vojenské správy oznámili vedení muzea, že budova je zabraná pro potřeby německé armády. Sbírký i nové vitríny tak muselo muzeum z budovy na Letné opět odstěhovat zpátky do původních prostor – do letohrádku Kinských na Smíchově a pronajaté stodoly na Bertramce. Uprostřed války se však střecha stodoly propadla a muzejní sbírky utrpěly rozsáhlé škody.

Nakonec byla přece jen v říjnu 1945 budova na Letné uvolněna pro Zemědělské muzeum. Po odstranění následků válečných událostí započalo stěhováním muzejních sbírek. Vedení muzea usilovalo o rychlé splnění předválečného cíle, tedy o vybudování moderních expozic zemědělského muzea. Mezi ně patřila například rekonstrukce černé kuchyně, retrospektiva zemědělských prací a lidových staveb, expozice o zrušení roboty, půdních poměrech u nás, výrobě v rostlinném a zemědělském průmyslu, chovu koní, skotu, prasat a drobného zvířectva, sbírek vztahujících se k myslivosti a lesnictví. První otevření muzejních expozic proběhlo dne 6. května 1948. Provoz muzea však trval jen krátce, expozice muzea byly na pokyn ministerstva zemědělství dne 27. března 1950 uzavřeny a z rozhodnutí Státní dislokační komise muselo Československé zemědělské muzeum budovu znovu opustit a uvolnit ji pro Stavební podniky, n. p. (Stavoprojekt). Sbírký byly opět přestěhovány do nevyhovujících prostor na zámčích Konopiště a Kačina.

Do své původní budovy v Praze se muzeum vrátilo až roku 1994 a ihned zahájilo její postupnou rehabilitaci. V roce 2006 došlo také k přechodu zřizovatelské funkce z Ministerstva kultury na Ministerstvo zemědělství. Dlouholeté intermezzo přineslo pochopitelně i narušení kontinuity a ztrátu povědomí veřejnosti o původním účelu budovy i Národního zemědělského muzea. Budova prošla v posledních letech rozsáhlou rekonstrukcí, vznikají zde moderní expozice podle aktuálních trendů „*Osud hlavní výstavní budovy v Praze na Letné odráží složité dějiny našeho státu v minulém století. V dnešní době muzeum usiluje nejen o navázání na prvorepublikovou tradici, ale také o aplikaci nejmodernějších muzeologických trendů a důstojný návrat mezi významná muzea naší země,*“ říká generální ředitel Národního zemědělského muzea Milan Jan Půček.

Národní zemědělské muzeum je státní příspěvková organizace zřizovaná Ministerstvem zemědělství. Zabývá se tematikou zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, potravinářství, zpracování zemědělských produktů, vývoje venkova a kulturní krajiny. Národní zemědělské muzeum má kromě hlavní výstavní budovy v Praze další pobočky – Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice. V pražské budově jsou k vidění expozice Zemědělství, Jede traktor, Rybářství, Myslivost, Voda v krajině, Gastronomie, Laboratoř ticha či Život – střešní zahrada. Prostor pro zdokonalování kulinářských dovedností nabízí gastrostudio, kde probíhají kurzy vaření a workshopy pro veřejnost. Výstava Největší objev představuje fenomén zemědělství ve 100 předmětech, které reprezentují milníky v historii zemědělství a dokládají jeho význam pro lidstvo.

Více na www.nzm.cz.

Jitka Taussiková, tisková mluvčí

Tel.: 604 867 970, tiskove@nzm.cz